

Fusterplanisme infinit

A Palafrugell, a la casa natal de Josep Pla, s'ha inaugurat l'exposició "Joan Fuster - Josep Pla: una conversa infinita", dins dels actes del centenari del naixement de l'escriptor de Sueca. Resulta entranyable aquesta revisió de l'amistat entre els dos grans escriptors, que constitueixen dues forces narratives i estilístiques de primera magnitud. Una amistat que va durar una pilota d'anys, que va ser fecunda, i que mostra potser la millor cara de tots dos: en les fotografies sempre se'ls veu divertits, com si s'acabaren de fer alguna confidència particularment enginyosa. Pla riu a cor què vols; Fuster alça les celles i posa aquella cara esmolada i múrria.

És una amistat fascinant, com potser no hi ha hagut cap igual a les nostres lletres. Dues forces creatives que pertanyien a dos mons distints (es portaven vint-i-cinc anys d'edat), i que, tanmateix, van quallar prodigiosament. Fins al punt que Fuster va anar a visitar-lo al mas Pla en diverses ocasions, i escriuria el pròleg de les obres completes planianes. Ara sabem que la iniciativa d'aquest pròleg va ser cosa de l'editor Josep Vergés (home assenyat i empresari astut), i que Pla va tenir reticències: "La crítica literària a través del comunisme és falsa i no m'agrada gens —difícil d'acceptar", li va escriure. Però un colp llegit l'extens pròleg, va convenir que estava bé, però que "totes aquestes collonades neomarxistes no tenen cap interès perquè són arxipassades de moda. Però què hi vols fer?" Alhora va escriure a Fuster, agraint-li l'esforç i remarcant la seua reticència: "Jo no sé si vós esteu conforme amb el que jo he escrit. Manteniu la posició del que Ors anomenava l'adhesió incompleta. En el món d'avui, en aquests països, tot són ad-

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

hesions hiperbòliques o blasmes frenètics. Jo, que soc liberal, em contento amb la vostra opinió. Per mi, ja està bé".

I, en efecte, en el pròleg no hi ha diti-rambes, o molt pocs. En canvi, hi ha algunes arestes i punxades sorprenents, com ara quan parla del *kulak* (en rus, 'puny', i per extensió 'garrepa') per tal de referir-se als petits propietaris rurals, com era Pla. És cert que aquestes objeccions les introdueix amb la seua prosa dúctil i persuasiva, però desdibuixen una mica l'obra de l'escriptor, i més tractant-se del text que obri una col·lecció que arribarà als quaranta-cinc volums.

Anys després, el mateix Fuster reconeixia, en la darrera conferència que va impartir a Bellguard, parlant dels seus records sobre Josep Pla, que aleshores sols coneixia l'obra publicada a la Selecta, i *El quadern gris*, que havia llegit mecanografiat. Siga com siga, la conferència és divertida i aporta algunes claus importants sobre l'amistat que els va unir. Fuster ironitzava sobre el gust pels adjectius extravagants del seu amic ("Roma fa color de pollastre rostit") i sobre

el seu deler per les coses del camp i la natura ("Tots els anys escrivia un article sobre els pèsols"). I també manifestava la distància ideològica que els separava: "Vostè és un comunistoide", li va etzibar Pla, i ell es defensava: "Home, no, el que passa és que vostè és excessivament conservador". Però tot seguit Fuster conclouïa, en la conferència: "Amb Carles Riba parlaves, pràcticament sempre, de literatura. I amb en Pla parlaves de política, i de no-política i de totes aquestes coses".

Aquest gust per la conversa sense límits és el que potser va unir els dos escriptors. Tots dos varen traure bon profit de l'amistat i tots dos varen saber superar les grans diferències ideològiques que els podien haver separat. Sovint trobe a faltar en el catalanisme actual aquest tarannà conciliador, aquest desig de sumar, aquest "fusterplanisme" cultural, que va legitimar i eixamplar com cap altra cosa el nostre país. Un lligam tan fort que de Sueca a Palafrugell sols hi ha un pas. Tant de bo algun dia, a casa Fuster, es faça una gran exposició sobre Josep Pla: un nou homenatge a aquella conversa arborescent i interminable.